

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної молодіжної
науково-практичної інтернет-конференції

(м.Полтава, 10 листопада 2025 року)

**Полтава
2025**

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

*До Всесвітнього дня науки в ім'я миру
та розвитку, Міжнародного року
кооперативів 2025*

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**XI Міжнародної молодіжної науково-практичної
інтернет-конференції**

(м. Полтава, 10 листопада 2025 року)

**Полтава
ПУЕТ
2025**

УДК 001:378-053.6(082)
НЗ4

Розповсюдження та тиражування без
офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

Друкується відповідно до Наказу по університету № 182-Н від 10 вересня 2025 року.

Організаційний комітет конференцій:

О. О. Нестуля, голова організаційного комітету, д-р іст. наук, професор, ректор ПУЕТ;
Л. Г. Войнаш, співголова організаційного комітету, член Президії Укркоопспілки, директор Департаменту освіти і науки, директор НМЦ «Укоопосвіта», канд. екон. наук;
Н. С. Педченко, співголова організаційного комітету, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ;
Н. І. Манжура, заступник голови організаційного комітету, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ;
С. В. Гаркуша, д-р техн. наук, професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;
О. В. Гасій, канд. екон. наук, доцент директор Навчально-наукового інституту забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ;
Т. П. Гудзь, д-р екон. наук, професор, директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації ПУЕТ;
Ю. С. Матвієнко, канд. пед. наук, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ;
С. І. Нестуля, д-р пед. наук, професор, директор Навчально-наукового інституту лідерства ПУЕТ;
Ю. В. Перегуда, директор Міжнародного науково-освітнього центру ПУЕТ;
А. С. Ткаченко, д-р техн. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;
Л. С. Франко, канд. екон. наук, директор Полтавського фахового коледжу ПУЕТ;
В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ;
С. О. Дудник, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ПУЕТ;
Д. А. Фіслюк, голова Наукового товариства студентів ПУЕТ;
А. В. Філіпповський, голова Студентської ради університету ПУЕТ;
О. В. Чабан, голова Ради молодих вчених ПУЕТ.

Редакційна колегія

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д-р іст. наук, професор, ректор ПУЕТ.
Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ.
Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.
Відповідальний редактор – **Л. М. Діденко**, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

**Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник матеріалів XI Міжна-
НЗ4 родної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції**
(м. Полтава, 10 листопада 2025 року). – Полтава : ПУЕТ, 2025. –
973 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр., англ.
мовами.

ISBN 978-966-184-486-4

У збірнику представлено тези учасників Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції «Наука і молодь у XXI сторіччі» за тематичними напрямками: «Біотехнології та біоінженерія», «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг», «Економіка та міжнародні економічні відносини», «Комп'ютерні науки», «Кооперативна модель розвитку економіки в сучасних глобальних і безпекових викликах сьогодення», «Лідерство та особистісний розвиток», «Маркетинг», «Менеджмент», «Облік і оподаткування», «Освітні науки», «Патріотичне виховання в сучасному педагогічному процесі як складова національної безпеки незалежної України», «Право», «Психологія», «Публічне управління та адміністрування», «Торгівля», «Туризм та рекреація», «Філологія», «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», «Харчові технології», «Якість вищої освіти: проблеми, виклики перспективи».

УДК 001:378-053.6(082)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

ISBN 978-966-184-486-4

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2025

СПІВОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Всеукраїнська центральна спілка споживчих товариств
(Укркоопспілка)

Полтавський університет економіки і торгівлі (Україна)

Львівський торговельно-економічний університет (Україна)

Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут (Україна)

Повісланський університет (Республіка Польща)

Євразійський національний університет імені Л. М. Гумільова
(Республіка Казахстан)

Кооперативно-торговий університет Молдови
(Республіка Молдова)

Таджицький державний університет комерції
(Республіка Таджикистан)

Університет національного та світового господарства
(Республіка Болгарія)

УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Berlin International University of Applied Sciences
(Berlin, Germany)

Відокремлений структурний підрозділ
«Ніжинський фаховий коледж Національного університету
біоресурсів і природокористування України»
(м. Ніжин, Україна)

Відокремлений структурний підрозділ
Одеський технічний фаховий коледж
Одеського Національного Технологічного Університету
(м. Одеса, Україна)

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
(м. Вінниця, Україна)

Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
(м. Вінниця, Україна)

Virginia Commonwealth University
(Richmond, USA)

Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
(м. Глухів, Україна)

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України»
(м. Київ, Україна)

Державний університет «Київський авіаційний інститут»
(м. Київ, Україна)

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
(м. Дніпро, Україна)

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
(м. Кам'янець-Подільський, Україна)

Inha-university
(Republic of Korea)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(м. Київ, Україна)

Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського
(м. Київ, Україна)

Лозівська філія Харківського автомобільно-дорожнього
фахового коледжу
(м. Лозова, Україна)

Львівський торговельно-економічний університет
(м. Львів, Україна)

Міжнародний гуманітарний університет
(м. Одеса, Україна)

Навчально-науковий інститут філології Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
(м. Київ, Україна)

Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»
(м. Харків, Україна)

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(м. Київ, Україна)

Національний транспортний університет
(м. Київ, Україна)

Національний університет цивільного захисту України
(м. Черкаси, Україна)

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

Полтавський університет економіки і торгівлі
(м. Полтава, Україна)

Полтавський фаховий коледж
Полтавського університету економіки і торгівлі
(м. Полтава, Україна)

Сумський національний аграрний університет
(м. Суми, Україна)

Український державний університет залізничного транспорту
(м. Харків, Україна)

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
(м. Харків, Україна)

Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
(м. Харків, Україна)

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова
(м. Харків, Україна)

Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова
(м. Хмельницький, Україна)

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
(м. Кропивницький, Україна)

професійної культури фахівців з психічного здоров'я. Визнання власних потреб, турбота про себе та підтримання емоційної рівноваги не лише підвищують якість життя спеціаліста, а й сприяють ефективності його професійної діяльності у сфері допомоги іншим. Така тенденція відображає важливість особистості фахівця, його стійкість, здатність до самовідновлення та готовність ефективно діяти в умовах значних навантажень.

Список використаних інформаційних джерел

1. Tsilmak O. Basic Self-Help Technologies in the Process of Psychological Practice. *Ūridiĉna psihologiăa*. 2022. Vol. 30, № 1. P. 37–47. URL: <https://doi.org/10.33270/03223001.37>.
2. Колосова Н. В. Практики самовідновлення психічного здоров'я. Актуальні питання відновлення ментального здоров'я у психологічному вимірі : матеріали I Всеукр. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Київ, 11 жовтня 2024 р.) / [редкол.: Ю. О. Бохонкова (голова), О. Г. Лосієвська, Ю. В. Сербін]. – Київ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2024. С. 231–234.
3. Оніщенко Н., Михлюк Е., Косолапов О., Найпак К. Апробація програми психологічного відновлення та профілактики емоційного вигорання психологів ДСНС з прифронтових територій України. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2024. № 2 (8). С. 16–26. <https://doi.org/10.52363/dcpp-2024.2.2>.
4. Платонов В. М. Хобі як інструмент в процесі психологічного відновлення працівників ДСНС України. Проблеми психології діяльності в особливих умовах : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 23 квіт. 2025 р. Харків : ФОП Супрун Т. О., 2025. С. 91–93.

ПОРУШЕННЯ СНУ У ПЕРСОНАЛУ ДСНС УКРАЇНИ, ЯКИЙ ЗАЗНАВ ПОРАНЕНЬ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

А. В. Топчило, спеціальність Психологія, ад'юнкт ад'юнктури

В. В. Кердивар, PhD, начальник навчально-наукової лабораторії екстремальної та кризової психології навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил – науковий керівник

Національний університет цивільного захисту України

Проблематика сну в контексті травматичного досвіду є однією з ключових у системі психологічного та медичного супроводу поранених співробітників Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі ДСНС України).

Сон – це базова фізіологічна потреба, від якої залежить ефективність відновлення організму, стабільність емоційного стану, когнітивна працездатність і загальний рівень психічного благополуччя. У нормальних умовах він виконує функції відновлення енергетичних ресурсів, регуляції емоційної напруги, інтеграції досвіду та зміцнення пам'яті. Проте в умовах бойового стресу, поранення та тривалого перебування у стані загрози механізми регуляції сну часто порушуються.

Вивчення особливостей сну в цієї категорії осіб має не лише теоретичне, а й практичне значення – воно дозволяє розробити цілеспрямовані психокорекційні програми, спрямовані на нормалізацію сну як одного з головних механізмів психофізіологічного відновлення. Актуальність теми також визначається тим, що якість сну є важливим показником рівня психологічної стійкості, адаптації до мирного життя та успішності реабілітаційного процесу в цілому.

Для поранених співробітників ДСНС України характерні різноманітні розлади сну: труднощі засинання, часті пробудження, нічні кошмари, фрагментований сон або його патологічна тривалість. Такі порушення не лише поглиблюють фізичне виснаження, а й сприяють розвитку посттравматичних стресових розладів (ПТСР), депресії, тривожних станів, зниженню мотивації до реабілітації та відновлення професійної діяльності.

Особливої уваги заслуговує той факт, що порушення сну у персоналу ДСНС України, які зазнали поранень мають комплексну природу – вони зумовлені поєднанням фізіологічних наслідків травми (біль, медикаментозне лікування, зміни у роботі нервової системи) та психологічних чинників (нав'язливі спогади, почуття тривоги, страх повторного поранення, внутрішня напруга). У результаті формується стійкий патерн дезадаптивного сну, який без належного психологічного втручання може перерости у хронічні розлади [1, с. 686].

У період з березня по серпень 2025 року з метою вивчення особливостей порушень сну серед поранених співробітників ДСНС України було проведено пілотне дослідження. У вибірку увійшли 44 рятувальника, які отримали поранення протягом останніх двох років під час виконання службових завдань у умовах воєнного стану. Респондентів було поділено на дві групи: першу складали 22 особи, які внаслідок поранень зазнали ампутацій, другу – 22 особи, що отримали поранення без втрати

кінцівок. Для діагностики якості сну було застосовано Індекс якості сну Піттсбурзького університету (Pittsburgh Sleep Quality Index – PSQI).

Отримані результати дослідження свідчать про наявність виражених порушень сну в обох групах респондентів, що зумовлено високим рівнем психоемоційного напруження, хронічною втомою та зниженням здатності нервової системи до відновлення. У групі рятувальників, які зазнали ампутацій, 66,67 % учасників продемонстрували клінічно значущі розлади сну (загальний бал PSQI > 5). Для цих респондентів характерними є труднощі із засинанням, часті нічні пробудження, фрагментований сон, знижена якість нічного відпочинку та відчуття виснаження після пробудження.

Серед рятувальників без ампутацій аналогічні симптоми спостерігалися у 41,67 % учасників, що також свідчить про суттєвий рівень порушень, хоча він є статистично нижчим порівняно з попередньою групою [2, с. 83].

Отримані дані дозволяють розглядати виявлені розлади сну як можливі вторинні прояви посттравматичного стресового розладу, тривожних станів, підвищеного рівня фізіологічного збудження та хронічного психологічного напруження, що характерні для осіб, які перенесли важкі фізичні травми та тривалий стресовий вплив і потребують додаткового вивчення.

Таким чином, дослідження порушень сну у персоналі ДСНС України, який зазнав поранень, є необхідним для формування ефективної системи психологічної допомоги, профілактики вторинних психічних розладів і забезпечення повноцінного відновлення функціонального стану співробітників аварійно-рятувальних підрозділів.

Список використаних інформаційних джерел

1. Платонов В. М. Актуальні проблеми психологічного супроводу діяльності фахівців ДСНС України. Виклики сьогодення та можливі рішення. Актуальні проблеми діяльності складових сектору безпеки і оборони України (до 10-ї річниці створення Національної гвардії України): тези Всеукраїнської наук.-практ. конф. (24 жовтня 2024 року). Харків : Вид-во НАНГУ, 2024. С. 685–687.
2. Топчило А. В. Комплексний аналіз психологічних наслідків поранень у рятувальників ДСНС України: порівняльна характеристика груп з різним ступенем травматизації. Габітус. 2025. № 75. Т. 2. С. 81–85. URL: <https://doi.org/10.32782/hbts.75.2.13>.

ПСИХОЛОГІЯ

Д. Ю. Кулик

Роль психологічної допомоги цивільному населенню під час воєнного стану 592

М. С. Мирошниченко

Психологічні чинники формування диригентсько-лідерських якостей у майбутніх учителів музичного мистецтва 594

В. М. Платонов

Хобі як метод самовідновлення для фахівців з психічного здоров'я 597

А. В. Топчило

Порушення сну у персоналу ДСНС України, який зазнав поранень під час виконання завдань за призначенням в умовах воєнного стану 599

Т. О. Юрченко

Посттравматичне зростання як чинник розвитку особистісної зрілості у дорослому віці..... 602

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

П. С. Бойченко, Л. В. Алдошин

Особливості функціонування центрів безпеки як складників єдиної державної системи цивільного захисту в Україні 605

L. P. Garnyk

Advancing public accountability in halal certification: Ukrainian perspectives within the European green deal framework 608

Е. В. Губар

Особливості евакуації населення в період воєнного стану: етапи та виклики 612

А. О. Дишук

Мовна політика провідних держав Європейського Союзу і перспективи її розвитку 615

Є. О. Жукова

Модифікація інституційного дизайну з метою покращення перспектив демократичного розвитку країни..... 618